

Komentarji

k dnevnim dogodkom in
vprašanjem

Kaj je z "našimi brati" v Ju-
goslaviji?

Cleveland. Ameriška Do-
movina nas je pred nedavnim
informirala, da je z "brati" vse
v redu. Terorja ni. Društva
SNPJ bi morala protestirati
proti terorju na Primorskem,
ne pa proti "našim bratom" v
Jugoslaviji.

Med tem pa, ko je A. D. to
moško ugotovila, so "naši bra-
tje" na krmilu pograbili za
tje" na krmilu pograbili za
vrat "brata" Korošca in neka-
re druge vodilne klerikalne
"brate" in jih odveli v neko
zdravilišče v Srbiji; menda so
mislili, da ni vse v redu z zdrav-
jem teh "bratov". Čudno, kaj?
Mussolini ne dela nič drugega,
toda Mussolini ni naš brat, oni
"preko" pa so.

Prilo je še nekaj drugega.
Bratje škofi so pozvali katoli-
ške brate, naj obrnejo hrbet pa-
triotičnemu Sokolu v domovini.
Za zdaj! Sokoli so se hitro
obrnil in — udarili po škofih,
papežu in jezuitih. Ven z jezui-
ti, čeprav so bratje! In še ne-
kaj. Sokoli pravijo, da škofje
in Korošec delajo po navodilih
Mussolinija, ki ima papeža v
desnem žepu!

Taka je z našimi brati. Ra-
zume se, da je bilo bratom pri
A. D. vse to silno nerodno. Na-
mesto da bi se socialisti, boljšev-
iki in židje zvezali z Mussoli-
nijem, pa se gre zvezat brat Ko-
rošec in škofje! Ampak bratje
pri A. D. hočejo ostati do sedaj
s svojo slepoto, pa naj jih sta-
nejo tudi hlače — in so zapisa-
li, da je popolnoma prav, da so
"naši bratje" tako izkefali gr-
dega brata Korošca. "Korošec
ima majhno pamet, zato zaslu-
ži preganstvo", so zapisali.
Gosh!

Nato so se oglašili bratje pri
Amerikanskem Slovincu, ki so
dolgo, dolgo molčali. Dolgo,
dolgo so se ti hlapčki klanjali
predstavnikom jugoslovanske
diktature, peli lepe pesmice o
"zedinjenju" in jugoslovanskem
bratstvu in drugače lomili vr-
tove in trebuhe — natančno ta-
ko kot katoliški bratje v Cleve-
landu. In zdaj? Belgradski re-
žim, kateremu so se toliko časa
klanjali, jim je naenkrat "fra-
masonski", lastniki katoliške A.
D. so jim "liberalni Don Kišoti".
In dr. Korošec jim je drugi —
George Washington! Great
Scott, kaj se bo še zgodilo?

Taka je z našimi brati. Ni za-
stojni kriza; krivični svet ne
stoji zama na glavi. Dobro je
treba napeti možgane in oči, da
spoznaš v tej silni zamaotanosti
vsaj glavne namene, protina-
mene in interese, ki se mešajo
na vse načine.

Primer Korošca Washingtonu
je smešna in žaljiva za
Washingtona. Kaj prav za prav
hoče Korošec, nam ni jasno. A-
ko je rekel, da so Slovenci raz-
deljeni na štiri države in nima-
jo svobode nikjer, je povedal
resnico; če so ga "naši bratje"
zato internirali, so mu naredili
krivico. Zdi se pa, da je Koro-
šec prej katoliški duhoven kot
je slovenski nacionalist in sepa-
ratist. Katoliška cerkev v Ju-
goslaviji je prišla v konflikt s
srbsko pravoslavno cerkvijo in
zdaj vidimo rezultat. Cerkev
hoče biti povsod prva! Ko pa
dobi po prstih, zavpije: Mehika,
Španija, Rusija! Zdaj bo še —
Jugoslavija! Framasonska vla-
da! In "oče" Korošec je volil
to vlado! Ali ni za poč't?

Nacionalizem, šovinizem, pa
naj bo slovenski, hrvaški, srb-
ski, italijanski ali nemški je hu-
dič. Več ko polovica Evrope je
danes v pesteh tega hudiča. Če
ta hudič obleče duhovniško sra-
jo, ga cerkev blagoslovja. To
dela cerkev v Italiji in delala je
v Jugoslaviji. Kjer pa šovin-
istični hudič ne moli kot hoče
cerkev, ga preklinja. Konflikt!
Kjer je pijani nacionalizem

FORD POVZROČIL FINANČ

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Naročnina: za Zdravstveno dravstvo (vsevo) v Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cincinatti \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Čena poštnice po dogovoru. — Rokopisi se ne vrnejo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Zlata poroka

Enumclaw, Wash. — Dne 4. t. m. sta tu obhajala zlato poroko Peter in Frances Vrhovnik, ki sta doma od Vranskega pri Celju. V tej naselbini živita že čez 40 let. Njune slavnosti se je udeležilo 500 oseb.

Tukajšnja društva bodo pridelala skupno maškeračno veselico dne 25. februarja zvečer. Vabljeni so vsi rojaki v naselbini in bližini.

Nova knjiga

St. Louis, Mo. — Tukajšnji Jugoslovanski Sokol naznanja, da izda knjigo z naslovom "Zivot i rad američkih Jugoslavena". Knjiga bo imela okrog 2000 strani in bo natisnjena v 20.000 izvodih. Vsebovala bo zgodovinski pregled vseh naselbin, vseh podpornih, kulturnih, verskih in političnih organizacij, razne druge stvari in končno seznam vseh jugoslovanskih trgovin in industrijskih tvrdk in imenik vseh naseljencev (?) z naslovi vred. Čisti dobiček te knjige pojde za sokolski dom v St. Louisu.

Pionir umri

Ely, Minn. — Tu je umrl Nik Matetič, star 75 let in doma iz Tribuče pri Črnomlju. V Ameriki je bil 45 let in ves čas je živel v Minnesoti. Bil je samec in zapušča le nekaj oddaljenih sorodnikov.

O najslavnejšem jezikovnem učitelju sveta

V drugi polovici novembra 1932 je umrl Harrison Berlitz, glavni ravnatelj tkzv. Berlitzovih jezikovnih šol na svetu, v starosti 69 let.

Ustanovitelj teh jezikovnih šol in takozvane Berlitzove metode je bil sicer oče pokojnika Maksimiljana Berlitz, ki je umrl že l. 1921 v Zdravstveni dravstvu. Vendar je metoda svojega očeta izpeljal in dovedel do velikih uspehov, ki jih je doživel, šele pokojni Harrison. Kaj je načelo teh jezikovnih metod? Povsem preprosto: materinščino je treba pri učenju jezikov izključiti. Učitelj jezikov naj bo pa vedno oni, ki jim je jezik, ki ga poučujejo, materinski. N. pr. nemščino je treba učiti Slovence izključno v nemškem jeziku in učitelj naj bo Nemec po rojstvu oz. materinskem jeziku. Pouk naj se pa vrši na temelju nazornega nauka in naj se obravnava vedno najprej najbližja okolica. Na ta način je pouk praktičen in ker se uporablja pri pouku materinski jezik, ki učenec ni znan, je vsa njih pozornost osredotočena na ta jezik, na njega izgovarjavo, na njega zvok in seveda izrazoslovje ter je tako učenec nekako poaradno primoran, da se uči jezika ker sicer pouku sploh ne more slediti.

Ta metoda pri jezikovnem pouku je bila uvedena v 19. stoletju in se je zelo obnesla. Metoda se je zelo priljubila in se razširila po vsem svetu, zlasti pa v Ameriki. Uporablja se tako pri šolskem pouku, v tečajih in v učnih knjigah. Ustanavljali so se jezikovni učni zavodi z imenom Berlitz, ki jih je redno in stalno kontroliral glavni zavod iz New Yorka. Takih šol je danes že preko 200 in imele so ter imajo uspehe.

Glasovi iz naselbin

iz mojih zapiskov

Milwaukee, Wis. — Spet nas je zapustil mož, sodrug, prijatelj, pristna gorenska korenina trdnega značaja, zvest svojim idealom in neomahljiv. V ponedeljek 14. februarja smo spremlili k zadnjemu počitku Alojza Berganta.

V viharjih časih znane Klobučarjeve afere je bil predsednik društva Sloga št. 16 ter vodil boj z omahljivci in nasprotniki, kar je pa bilo še hujše, skupino neodkritosrečnih ljudi, ki so skušali dominirati mlado društvo in še mlajše napredno gibanje v naselbini. Lojze je bil vztrajen in zvest, pravi tip razredno zavednega delavca z neomahljivim zaupanjem v bodočnost in končno zmago. Naj mu bo časten spomin.

Nestranski aldermani so končno porazili predlog župana Hoana za izplačevanje mestnih us

(*Lavina perella* iz Jugoslavije.)

Interniranje klerikalnih vođa. — O tem naši listi pišu: "Na niso smeli zapisati niti besede. 'Jutro' pa objavlja 31. na naslednje poročilo: 'V zvezi s propagando proti obstoju temu redu in stanju v državi in zlasti z akcijo, ki se je razvijala s tako zvanimi Korošci in punktacijami, ki imajo razrito protidržavni značaj, bili gg. dr. Fran Kulovec, Marko Natačen, odvetnik v Ljubljani in dr. Anton Ogrižnik, odvetnik v Celju, pozvani na preizkušnjo v konfinirani, prvi v Ljubljani, drugi v Bileci pri Dubrovniku in tretji v Ključu. Imeno"

Ali so internirani tudi vodit
le ostale opozicije, ni znano.

Nameni podjetnikov niso
spell. Ta stavka, ki so jo vo
disciplinirane in šolane soci

Da brezposelnost med želez-
narji stalno raste, kaže poro-
čakskutivnega sveta železnice
bratovščin, ki je bilo nedav-
objavljeno in v katerem je re-
no, da je skoro milijon želez-
nikih delavcev izgubilo službo
težji krizi.

Ali ste že naročili Procto ali Mladinski list svoje prijatelju ali sorodniku domovino? To je edini trajne vrednosti, ki ga mal denar lahko polni, svoicem v domovino.

Po Minnesoti se razlikujejo kooperativne postaje za razpečevanje gnozilna, ki izpodirajo trustjanske postaje. Na sliki je skupina upraviteljev kooperativnih postaj, ki se vadijo v svojem poslu v hali v Minneapolisu.

Jack London:

ŽELEZNA PETA

Socialni roman.—Prevod Ivan Vuk.

Eno ali drugo menda ni res. Eno je bila resničnost, drugo je bil sen; ali katero? Ali je bilo sedanje v jami skrito življenje težak sen? Ali sem bila revolucionarka, ki sem nekje, in nekako sanjala, da sem v enih iz prejšnjih življenj v Berkeley živela in nisem nikdar poznala življenja, ki bi imelo močnejšo vsebino, kot je čaj in ples, brbljoča družba in čitalni krogi? Ali nato sem pomislila, da je to vse splošna skušnjava vseh tistih, ki so se zbrali pod rdečim praporom človeškega bratstva.

Večkrat sem mislila na obraze iz drugega življenja in čudno dovolj so se pojavljali in izginali v mojem novem življenju. Tu je bil škof Morehouse. Ko se je naša organizacija razvila, smo ga iskali, a zaman. Vlekli so ga iz enega zavoda v drugega. Njegov sled smo sledili od državne norišnice v Napa do one v Stocktonu in od te k Sancta Clara Tal, imenovane Agneus. Ali tu smo izgubili sled. Nobe-nega sledu ni bilo tam o njegovi smrti. Moral je na nekak način pobegniti. Nisem niti slutila, v kakšnih žalostnih razmerah ga bom še videla zopet — mimobežen njegov pogled v zmešnjavi klanja Chicaške komune.

Jacksonova, ki je v Sierra zavodih zgubil svojo ramo in ki je bil vzrok, da sem postala revolucionarka, nisem več videla. Ali vsi smo vedeli, kaj je naredil, predno je umrl. Nikdar ni iskal stikov z revolucionarji. Ogorčen vsled svoje usode in vsled krivice, ki se mu je zgodila, je postal anarhist — ne filozofski, nego prosto zverski anarhist, ki je bil besen od sovražstva in maščevalnosti. Splazil se je mimo čuvaja in v neki noči, ko je vse spalo, je razstrelil palačo Pertonwaithovo v atome. Nikdo ni ušel, niti čuvaj. In v ječi, kjer je čakal na svojo obsodbo, se je zadušil sam z oedejo.

Popolnoma drugačna usoda nego Jacksonova je bila dr. Hammerfielda in dr. Ballingforda. Ostala sta zvesta svoji službi in zato sta bila primerno nagrajena. Dobil sta cerkvene palače, v katerih sta v miru stanovala. Oba sta branitelja oligarhije in oba sta se zelo odebela.

"Dr. Hammerfield," je rekel nekoč Ernest, "je z uspehom svojo metafiziko tako uravnal, kakor da Bog odobrava delo 'Železne pete'". Sem je vključil tudi molitev Lepote in spremeni od Haekla opisanega, brezlesnega vreteničarja v nevidno pošast. — Razloček med dr. Hammerfieldom in dr. Ballingfordom je ta, da zadnji Boga oligarhije dela nekoliko bolj brezlesnega in nekoliko manje vreteničaste-ga."

Peter Donnelly, oguljeni delovodja v Sierra zavodih, ki sem ga spoznala ob priliki moje preiskave Jacksonovega slučaja, nas je vse presenetil. Leta 1918 sem prisostvovala neke-mu zborovanju "Rdeče čete". Izmed vseh naših bojovnih čet je bila ta najstrašnejša, naj-neusmiljenjša in najbolj divja. V resnici ni bila odsek naših organizacij. Njeni člani so bili fanatiki, blazneži. Takšnih duhov si nismo upali vzbujati. Z druge strani, čeravno niso pripadali k nam, smo z njimi držali prijateljske stike. Moja prisotnost tisto noč je bila zadeva, ki je bila pomembna za neko življenje. Bila sem edina med mnogimi moškimi nema-skirana. Ko je bila zadeva, radi katere sem bila prišla, končana, me je spremljal eden od članov. V nekem temnem hodniku je moj spremljevalec prižgal vžgalico, jo podrl pred svoj obraz in snel krinko. Trenutek sem

gledala v strastno izpačene poteze Petra Donnellyja. Nato je ugasnila vžgalica.

"Hotel sem le, da me spoznate," je rekel v temi. "Se li še spominjate ravnatelja Dollar-ja?"

Pritrdila sem; spominjala sem se še lisičjih oči ravnatelja Sierra zavodov.

"Njega sem vzel najprej," je rekel ponosno Donnelly. "Zgodilo se je po mojem vstopu k rdečim."

"Kako, da ste tukaj?" sem vprašala. "A va-ša žena in otroci?"

"Mrtvi," je odgovoril. "In to je vzrok." — "Ne," je naglo nadaljeval, "to ni maščevanje za nje. Oni so umrli tiho v svojih posteljah — bolezen, veste, ena za drugo. Oni so mi ve-zali roke, dokler so živeli. Ko so pa odšli, je to maščevanje za moje posušene moške moči, ki ga izvajam. Nekoč sem bil Peter Donnelly, oguljeni poslovodja. Ali danes sem številka 27 Rdečih čet... Pojdite, da vas povedem od tod."

Pozneje sem več slišala o njem. S svojega stališča je imel prav, ako je rekel, da so vsi mrtvi. Ali eden je živel, Timotej. In tega je smatral oče za mrtvega, ker je bil najemnik "Železne pete". Vsak član Rdečih čet se je obvezal, da izvrši letno dvanajst smrtnih ob-sodb. Komur spodleti, zapade sm